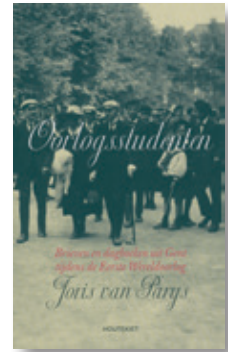

**Joris Van Parys, Oorlogsstudenten.
Brieven en dagboeken uit Gent tijdens
de Eerste Wereldoorlog, Antwerpen-
Amsterdam, Houtekiet, 2018, 142 pp.,
ISBN 9789089246646**

Nadat hij tijdens de voorbije kwarteeuw naam maakte met biografieën van achtereenvolgens Frans Masereel, Cyriel Buysse en Raymond Brulez, publiceerde Joris Van Parys vorig jaar onder de titel *Oorlogsstudenten* een sfeerschets over het studentenleven aan de door de Duitse bezetter tijdens de jaren 1916-1918 verneerlandste Gentse universiteit. De ondertitel van deze kleine maar boeiende monografie, *Brieven en dagboeken uit Gent tijdens de Eerste Wereldoorlog*, geeft aan op welke onuitgegeven archiefbronnen uit privé- en openbaar bezit de auteur zich daarbij in eerste instantie baseerde. De hoofdpersonages in deze vooral cultuurhistorische studie zijn enerzijds de Brusselse broers Max en Robert Lamberty, twee neven van de eind 1914 overleden vrijzinnige flamingant Lodewijk De Raet en anderzijds de Gentse fabrikantendochter en geheelonthoudster Jet Mahy, “de eerste vrouwelijke student aan Vlaamse Hogeschool en de eerste vrouw die in Gent natuurwetenschappen studeerde”. Ook de radicale activist Marcel Minnaert, toen een jonge docent en later een internationaal gerenommeerde sterrenkundige en schrijver Raymond Brulez, wiens broers Ferdinand en Lucien aan de zogeheten Von Bissing-universiteit doceerden, figureren in het boek(je).

Zijn motivatie om de psychologie, de geestesgesteldheid en de mentaliteit in kaart te brengen van deze studentengeneratie, die een heel specifieke keuze maakte en die haar

universiteitsjaren beleefde te midden van problematische materiële omstandigheden en met het geluid van oorlogsgeschut op de achtergrond, formuleert de auteur volkomen terecht aldus: *“Terwijl de politieke implicaties en consequenties van de vervlaamsing onder Duitse voogdij sinds het laatste kwart van de zoste eeuw uitgebreid zijn gedocumenteerd in publicaties over het activisme en de Flamenpolitik, kwamen niet-politieke aspecten veel minder en individuele ervaringen van studenten nauwelijks ter sprake”*. Een van die “ervaringen” was de vreemde gewaarwording die de twee boers Lamberty in 1929 verwoordden in een brief aan Raymond Brulez: *“Geschiedenis bestudeeren, terwijl de heele geschiedenis van het verleden en de toekomst op het spel stond. Recht bestudeeren, terwijl er toch geen wet noch regel meer bestond. Denkwetten bestudeeren terwijl het geweld en de leugen triomfeerden”*... Van een heel andere aard was de apologie die Jet Mahy in januari 1918 over haar activistische engagement optekende naar aanleiding van de viering in Gent van de proclamatie van de Vlaamse zelfstandigheid door de Raad van Vlaanderen een maand voordien: *“Wij zijn de roekeloze jeugd die in overmoed alles durven wagen”*...

De getuigenissen in *Oorlogsstudenten*, dat ook tal van soms weinig of onbekende zwart-witillustraties presenteert, werden door Van Parys voortreffelijk in- en uitgeleid, geannoteerd, gesitueerd en becommentarieerd. Ook de nogal uiteenlopende levensspaden die de drie protagonisten van *Oorlogsstudenten* na hun Gentse studietijd bewandelden, worden beknopt toegelicht.

Dat deze licentiaat in de Germaanse filologie het bij dit alles heeft over “vervlaamsing” in plaats van vernederlandsing, lijkt een bewuste maar desalniettemin foutieve keuze. August Borms omschrijven als “het boegbeeld van de Frontpartij” is echter hoe dan ook niet in overeenstemming met de historische waarheid. En over de vraag of er, zoals Van

Parys het in navolging van sommige historici stelt, vóór 1914 inderdaad een “anti-Belgisch ressentiment” bestond “in de radicale vleugel van de Vlaamse Beweging” en hoe omvangrijk dat dan eventueel zou zijn geweest, zal vermoedelijk het adagium van de (Groot-) Nederlandse historicus Pieter Geyl overeind blijven dat de geschiedenis een discussie zonder eind is...

NICO VAN CAMPENHOUT